

DEZE WERELD OMGEKEERD

GEPUBLICEERD OP 24 DECEMBER 2023 DOOR GOOS MINDERMAN

Alleen beschaving lost migratievraagstuk op

Kerken in Europa manifesteren zich over het algemeen als de hoeders van de migratie. Christenen ervaren de bijbel als een verhaal van mensen op weg, niet alleen in spirituele zin. De prachtige nieuwe uitgave van het Nederlands Bijbelgenootschap – *The Migration Bible* – onderstreept dat migratie in de kern van ons christelijk geloof schuilt: de bijbel *is* een verhaal van migranten (zie de *Migration Bible* van het NBG 2023). Gastvrijheid voor de vreemdeling is een centrale waarde in onze overtuiging omdat wij christus mogen herkennen in de ander. Want hij was een vreemdeling en dat zijn wij feitelijk ook. Met hem, kloppen wij aan de deur. Destijds werd er opengedaan.

Nederlandse kerken zijn dan ook heel actief rond de thematiek van migratie: lokaal, landelijk en internationaal. G&S, KerkinActie, Justice & Peace en de Raad van Kerken in Nederland: we staan er middenin! In de (Europese) oecumene geldt dat ondanks alle verschillen, de zorg voor de vreemdeling ons echt verbindt.

Maar het is een complex thema en politiek beladen. De politieke aandacht gaat helaas gepaard met systematisch opgebouwde mythes en verzinsels. In een recent verschenen studie van de Nederlandse socioloog Hein de Haas

(UvA/Oxford) worden deze mythes helder ontmanteld (Hein de Haas, *Hoe Migratie echt werkt, Het ware verhaal over migratie aan de hand van 22 mythen*, Spectrum 2023 (in 22 talen vertaald!)). Zijn boek heeft mij mede geïnspireerd voor dit artikel. Ik loop een paar vragen na en ga daarna in op de enige weg die ons rest: een menselijke behandeling van migranten als teken van christelijke beschaving.

Massamigratie en vluchtelingen?

Er is geen massamigratie van vluchtelingen. Het aantal vluchtelingen is 0,3% van de wereldbevolking en al decennia relatief constant. Migranten komen ook niet massaal naar Europa: de meesten blijven in hun eigen regio. Er is ook geen vluchtelingen crisis in Nederland: de instroom is vrijwel gelijk, soms iets meer en soms iets minder. Dat komt omdat de definitie van ‘vluchtelingschap’ heel beperkt is: naast afkomst uit vijf of zes *onveilige landen* is er slechts een beperkt aantal gronden zoals een persoonlijke vrees voor vervolging vanwege politieke overtuiging, geloof, genderidentiteit of anderszins.

Dus geen crisis?

Er is wél een crisis bij de toelating tot Europa en in de opvang. We zien dat Europa hoge hekken bouwt om het continent in de veronderstelling daarmee mensen tegen te houden. Dit is een hardnekkige mythe waardoor veel slachtoffers vallen: sinds 1994 zijn er ongeveer 48.000 mensen omgekomen bij het passeren van de Europese grens. Bij het schrijven van dit artikel staat de teller van het dodental op de Middellandse Zee dit jaar op 2576 mensen (UNHCR). De verwachting is dat op de Balkan evenveel doden te betreuren zijn.

Europa investeert in crisis (repressie) in plaats van een nette asielafhandeling (afwegen van toegang – of niet). In principe zouden veel aanvragen snel behandeld kunnen worden: in veel gevallen is het immers snel duidelijk of iemand kans maakt. Maar we doen er weken, maanden en jaren over. In die tijd vangt Europa mensen op in mensonterende kampen en laat men het systeem van aanvraag, doorstroom, beroep en opvang steeds bewust vastlopen. We zetten meer Frontex – politie in, meer legereenheden, meer hekken, meer repressie. Vorig jaar gingen mensen in Nederland in hongerstaking omdat de IND hen in zes maanden nog niet één keer had gesproken. Het COA in Nederland moet ineens in paniek periodiek koste-wat-het-kost capaciteit

uitbreiden, omdat zij eerder onder druk van de overheid ineens koste-wat-het-kost capaciteit moest afstoten: een kapitaalvernietiging van miljarden. Daarmee wordt naar buiten toe de indruk gewekt dat er ineens veel meer vluchtelingen naar Nederland komen, terwijl dat niet zo is. Koren op de populistische molen!

Te veel arbeidsmigranten?

Arbeidsmigranten komen naar Nederland als er *werk* is en zij door honderden Nederlandse wervingsbureaus worden geworven voor Nederlandse bedrijven. IT-personeel uit India, seizoenswerkers uit Polen of Roemenië, verpleegkundigen uit Griekenland, Afrika en de Filipijnen. Dit mechanisme is er al tientallen jaren. Ons eigen streven naar economische groei in combinatie met vergrijzing, veroorzaakt tekorten op de arbeidsmarkt en is de belangrijkste aantrekkingskracht voor migratie. Als de arbeidsmarkt verslechtert, zijn er minder *recruiters* actief en zal de arbeidsmigratie ook weer dalen. Politieke partijen die arbeidsmigratie willen beperken moeten overigens nog één vraag beantwoorden: hoe gaat u de economische schade betalen? Die vraag wordt natuurlijk nergens beantwoord, want de mythe is dat migratie welvaart kost, niet dat het welvaart opbrengt.

Maar we hebben geen woningen?!

De crisis in de woningmarkt is een gevolg van de financiële crisis in 2008 die tot een bouwstop van meer dan tien jaar heeft geleid. Vervolgens kan de overheid geen bouwvergunningen afgeven en is er geen antwoord op de stikstofcrisis en de Pfas-problematiek. De woningnood is niet door migranten veroorzaakt, maar door onszelf. Woningcorporaties geven alleen voorrang aan statushouders: mensen waarvan we hebben vastgesteld dat het *echte* vluchtelingen zijn! Mensen in nood. Is het dan ook niet reëel dat we hen een plekje geven, ook al verlengen we daarmee een jarenlange wachtlijst met enkele weken.

Klimaatvluchtelingen?

Komen er massaal klimaatvluchtelingen naar Europa? Dat is nog maar de vraag: de meeste mensen blijven bij voorkeur in de regio en bouwen daar een

ander bestaan op. Daarin zal het Westen sowieso moeten helpen, omdat de klimaatcrisis door ons gecreëerd is. Wij, de huidige en vorige generatie, hebben deze crisis veroorzaakt, ondanks waarschuwingen van onder andere de Club van Rome (1972) en Goudzwaard & De Lange (*Genoeg van teveel, genoeg van te weinig*, Ten Have Baarn, 1986/1995). Wij zullen moeten investeren in die gebieden om de door ons gecreëerde schade te compenseren. De vervuiler betaalt en dat kan door migranten te helpen of in de noodgebieden te investeren of allebei.

Dus?

De grenzen hoeven niet wijd open. Nederland en Europa kunnen niet voor de hele wereld zorgen. Dat hoeft ook niet want de vluchtelingenstroom die Europa bereikt is slechts 2% van de 0,3% van de wereldbevolking. Het zijn soms wel fikse aantallen maar we hebben recent bewezen in enkele maanden 5,5 miljoen Oekraïners veiligheid en werk te kunnen geven. Ook in 2015 heeft Europa meer dan een miljoen mensen veiligheid en onderdak geboden: *wir schaffen das!* Dat was geen crisis maar een succes!

Beschaving

Een beschaafd beleid selecteert op transparante, rechtmatige en rechtvaardige wijze en kenmerkt zich door compassie en gastvrijheid in plaats van repressie. Een beschaafd beleid investeert in migratieprocedures waarin toegang snel wordt behandeld en waar men vlot in beroep kan gaan, met de mogelijkheid van rechtshulp. Geen investeringen in repressie, pushbacks, mensonterende kampen, dure vage deals met totalitaire regeringen zoals Tunesië en hekken langs de grens van Europa. Ook in Nederland geldt dat investeren in COA en IND kostenbesparing oplevert door crisismanagement te voorkomen.

Er zijn nu twee asielregimes in Europa: één succesvol systeem dat toegepast is op alleen blanke Oekraïners en één dat verschrikkelijk slecht functioneert voor alle andere groepen. Discriminatie is niet beschaafd en de Europese Kerken kiezen derhalve voor één succesvol regiem voor alle asielzoekers (zie: ccme.be). Laten we vooral beginnen met de 160.000 mensen in de Europese kampen in het zuiden dezelfde kansen te geven als de 5,5 miljoen Oekraïners. Dat kunnen we echt makkelijk aan. Capaciteit geven aan gastvrijheid is beter dan repressie. Investeren in het leven gaat boven investeren in de dood.

Goos Minderman

Prof. dr. Goos Minderman is namens de Raad van Kerken in Nederland voorzitter van de *Churches Commission for Migrants in Europe*, een netwerk van 43 kerken en honderden migrantenorganisaties in Europa.

Dit artikel is met toestemming overgenomen uit het kerstnummer van AdRem

Foto: Freedom House, via Flickr